Жасанды интеллект: білімнің жаңа серіктесі ме, әлде ойлауға төнген қауіп пе?

Қазіргі таңда жасанды интеллект адам өмірінің көптеген саласына еніп, күнделікті қолданылатын заманауи технологиялардың біріне айналды. Бұрын ғылыми фантастика сияқты көрінген мүмкіндіктер бүгінде әр адамның қолжетімді құралы болып отыр. Жасанды интеллект мәтін жазуға, ақпаратты түсіндіруге, аударма жасауға, идея ұсынуға және түрлі тапсырмаларды орындауға көмектеседі. Әсіресе білім беру саласында оның мүмкіндігі ерекше байқалады. Бірақ осы жерде маңызды сұрақ туындайды: жасанды интеллект білім алушы үшін пайдалы серіктес пе, әлде адамның өздігінен ойлау қабілетіне қауіп төндіретін құрал ма?

Ең алдымен, жасанды интеллекттің білімдегі пайдалы жақтарына тоқталайық. Оқушы сабақ барысында түсінбеген тақырыбын бірнеше рет сұрап, оны қарапайым тілмен түсіндіруді өтінуі мүмкін. Күрделі ғылыми ұғымды күнделікті өмірдегі мысалдармен түсіндіруге немесе белгілі бір тақырып бойынша қосымша сұрақтар құрастыруға болады. Бұл оқушының материалды жақсырақ меңгеруіне көмектеседі. Сонымен қатар жасанды интеллект жаңа идея іздеген кезде де пайдалы. Жоба, шығарма, презентация немесе зерттеу жұмысына тақырып таңдауда ол бірнеше нұсқа ұсына алады.

Мұғалімдер үшін де жасанды интеллекттің көмегі аз емес. Ол сабақ жоспарын құруға, тапсырмаларды әртүрлі деңгейде дайындауға, мәтіндерді жүйелеуге және оқушылардың қызығушылығын арттыратын шығармашылық тапсырмалар ойластыруға мүмкіндік береді. Дегенмен жасанды интеллект мұғалімді толық алмастыра алмайды. Себебі білім беру тек ақпарат берумен шектелмейді. Мұғалім оқушының қабілетін, қызығушылығын және оқу барысын байқап, соған сәйкес қолдау көрсете алады.

Сонымен бірге жасанды интеллектті қолданудың қауіптері де бар. Ең үлкен мәселенің бірі – дайын жауапқа тәуелділік. Егер оқушы әр тапсырманы өзі орындаудың орнына бірден жасанды интеллектке берсе, уақыт өте келе іздену, талдау және мәселені өз бетімен шешу дағдылары әлсіреуі мүмкін. Білімнің мақсаты дайын жауапты алу емес, сол жауапқа өз ойыңмен жету екенін ұмытпау қажет. Сондықтан ЖИ берген ақпаратты көшіріп алу емес, оны түсіну және өз біліміңмен толықтыру маңызды.

Тағы бір маңызды мәселе – ақпараттың дұрыстығы. Жасанды интеллект әрдайым қателеспейді деп айтуға болмайды. Кейде ол дұрыс емес немесе толық емес мәлімет ұсынуы мүмкін. Сондықтан оқушы маңызды ақпаратты оқулықтардан, сенімді дереккөздерден және мұғалімнен тексеруі керек. Бұл қазіргі замандағы ең қажетті дағдылардың бірі – ақпаратты сыни тұрғыдан бағалауды қалыптастырады.

Жасанды интеллектті дұрыс қолданудың тиімді жолы бар. Мысалы, дайын шығарма сұраудың орнына тақырыпты түсіндіруді, жоспар құруды немесе өзің жазған мәтіндегі қателерді көрсетуді сұрауға болады. Есептің жауабын бірден алудың орнына, оны шешу жолын түсіндіруді өтінген тиімді. Осылайша технология оқушының орнына жұмыс істемей, оның білімін толықтыратын көмекшіге айналады.

Менің ойымша, жасанды интеллекттің пайдасы немесе зияны оны қолдану тәсіліне байланысты. Кез келген технология сияқты ЖИ де дұрыс мақсатта пайдаланылса, үлкен мүмкіндік береді. Ал оны ойланбаудың, ізденбеудің немесе дайын жауапқа сүйенудің құралына айналдыру білім сапасына кері әсер етуі мүмкін. Сондықтан жасанды интеллекттен қорқудың орнына оны сауатты пайдалануды үйрену керек.

Қорытындылай келе, жасанды интеллект – білім беру саласындағы маңызды жаңалықтардың бірі. Ол оқушыға ақпаратты түсінуге, жаңа идея табуға және өз білімін толықтыруға көмектесе алады. Бірақ адамның ойлау қабілеті, шығармашылығы, жауапкершілігі мен сыни көзқарасы әрқашан бірінші орында тұруы тиіс. Жасанды интеллект адамның орнын басатын құрал емес, адам дұрыс бағытта қолданғанда білім алуды жеңілдететін заманауи серіктес болуы керек.